

Mustafa YAVUZ*

* Ticaret Uzmanı, myavuz20@yahoo.com

Sermaye Şirketlerinde Yönetim Organı Üyelerinin Hukuki Sorumluluğuna Hâkim Olan İlkeler

Özet

Anonim ve limited şirketlerin ve dolayısıyla sermaye şirketlerinin idare ve temsil organı yönetim organıdır. Yönetim organı, anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde ise müdürlerdir. Kanunlarda ve esas sözleşmede yönetim organı üyelerine önemli görev ve yetkiler verilmiş, buna karşın söz konusu görev ve yetkilerin ihlali halinde yönetim organı üyeleri hakkında hukuki sorumluluk da öngörülmüştür. Yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olup, anılan Kanun uyarınca bu üyeler, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem ortaklarına hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zararlardan sorumludurlar. Yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğuna dair Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan hükümler, şirketler hukukuna ilişkin ulusal ve uluslararası alanda kabul edilen ve uygulanagelen ilkeler ışığında oluşturulmuştur. İşte bu çalışmada sermaye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğuna hâkim olan ilkeler detaylı olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Şirketi, Yönetim Organı, Hukuki Sorumluluk, Kusur, Zarar, Farklılaştırılmış Teselsül.

JEL Sınıflama Kodları: K22, K29, K40.

Principles Dominating the Civil Liability of the Members of the Administrative Body in Capital Companies

Abstract

The management and representation body of joint stock and limited companies, and hence capital companies, is the administrative body. The administrative body is the board of directors in joint stock companies and the managers in limited companies. In the laws and articles of association, important duties and powers are given to the members of the administrative body, however, in case of violation of these duties and authorities, civil liability is also stipulated for the members of the administrative body. The civil liability of the members of the administrative body is regulated in the Turkish Commercial Code No. 6102, and in accordance with the aforementioned Law these members are liable for the damages they cause to both the company, its partners and the creditors of the company, if they violate their obligations arising from the law and the articles of association. The provisions in the Turkish Commercial Code regarding the civil liability of the members of the administrative body have been established in the light of the national and internationally accepted and applied principles of company law. In this study, the principles dominating the civil liability of the members of the administrative body in capital companies are discussed and evaluated in detail.

Keywords: Capital Company, Administrative Body, Civil Liability, Fault, Damages, Differentiated Solidarity.

JEL Codes: K22, K29, K40.

1. Giriş

Avrupa Birliğine tam üyelik sürecinde AB müktesebatına uyum sağlamayı, Türk işletmelerinin uluslararası piyasaların tam anlamıyla bir parçası olmasını, teknolojik gelişmeleri ticari hayata aktarmayı ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (ETTK) aksayan ve eksik yönlerini telafi etmeyi amaçlayan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK), 1 Temmuz 2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir (Yavuz, 2020:45).

Söz konusu Kanun'da, şirket tüzel kişiliğinin ve ortakların hak ve menfaatlerinin korunmasına ilişkin önemli düzenlemeler ve köklü değişiklikler yapılmış olup, bunlardan birisini de, 'yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu'na ilişkin hükümler oluşturmaktadır (Dinç, 2016:142). ETTK'dan farklı olarak TTK'da, tüm dünyada önemi gittikçe artan kurumsal yönetim alanındaki gelişmeler de dikkate alınmış ve bu kapsamda sermaye şirketlerinde hukuki sorumluluğa ilişkin hükümler ayrı bir bölüm altında düzenlenmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, TTK'nın 124. maddesinde ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden oluşmakta, kollektif ile komandit şirket şahıs şirketi, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler¹ ise sermaye şirketi sayılmaktadır. TTK'ya göre sermaye şirketlerinin (anonim ve limited şirketlerin) iki organından biri olan yönetim organı, anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kuruludur. Bu şirketlerin idare ve temsil organı olan yönetim organı, kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.

¹ Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kollektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan şirkettir. Bu şirketlere ilişkin hususlar, TTK'nın 564 ila 572. maddelerinde düzenlenmiştir. Ancak, Ticaret Bakanlığının verilerine göre ülkemizde hali hazırda kurulu sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket bulunmamaktadır. Dolayısıyla, işbu çalışma da, anonim ve limited şirketler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

TTK'da hak ve menfaatler dengesine uygun olarak sermaye şirketlerinin yönetim organı hakkında hukuki sorumluluk öngörülmüştür. Söz konusu sorumluluk, hem anonim hem de limited şirketlerin yönetim organı üyeleri için geçerlidir. Bu çerçevede, sermaye şirketlerinin yönetim organı üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde şirkete, ortaklara² ve şirket alacaklılarına verdikleri zararlardan sorumludur. Anılan Kanun'da yönetim organı üyelerinin genel hukuki sorumluluğu belli ilkeler esas alınmak suretiyle düzenlenmiştir.

İşte bu çalışmada, sermaye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğuna hâkim olan ilkeler tüm yönleriyle irdelenmiş ve incelenmiştir.

2. Genel Olarak Sermaye Şirketlerinde Yönetim Organı

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 47. ve 48. maddelerine göre tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakta, fiil ehliyetini kazanmakta ve tüzel kişinin iradesi organları aracılığıyla açıklanmaktadır. Sermaye şirketlerinin daimi, kanuni ve zorunlu organları ise genel kurul ve yönetim organıdır.

Yönetim organı anonim şirketlerde yönetim kurulu olup, kanuni istisnalar saklı olmak üzere anonim şirketler, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim kurulu üyeleri, kuruluşta esas sözleşmeyle atanır, daha sonraki süreçte ise kural olarak genel kurul tarafından seçilir. Her anonim şirkette, bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişiden oluşan bir yönetim kurulunun bulunması zorunludur. ETTK'nın aksine TTK'ya göre anonim şirketlerde yönetim kurulunun en az üç kişiden oluşması şart değildir. Yönetim kurulunun kaç kişiden oluşacağı ise esas sözleşmede gösterilir. En çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilen yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşmede aksine hüküm yoksa yeniden seçilebilirler.

² 'Ortak' terimi ile; anonim şirketlerde pay sahipleri, limited şirketlerde ise şirket ortakları kastedilmiştir.

Limited şirketlerin yönetim ve temsil organı ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kuruludur. Şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirket sözleşmesi ile şirketin yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir (TTK md. 623).

Anonim ve limited şirketlerde yönetim organı üyeliğine gerçek kişiler yanında tüzel kişiler de seçilebilir. Bir tüzel kişi yönetim organına üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirket internet sitesi kurmakla yükümlü ise bu sitede hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir (TTK md. 359/2, 623/2).

3. Yönetim Organı Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu

Hukuki sorumluluk, meydana gelen zarardan kimin sorumlu olduğunu gösteren ve bu amaçla zarar görenin zarar verene karşı zararının giderilmesini talep hakkını düzenleyen normlar bütünüdür (Güney, 2008:29). Başka bir ifadeyle hukuki sorumluluk, üstlenilen görevin gereği ve akdedilen sözleşmeden doğan yükümlülüklerin gereği gibi ifa edilmemesinin müeyyidesidir.

Anonim şirketlerde sorumluluk esasen şirket tüzel kişiliğine aittir. Zira TTK'nın 371/5. maddesinde "*Temsile veya yönetime yetkili olanların, görevlerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden şirket sorumludur. Şirketin rücu hakkı saklıdır.*" hükmüne yer verilmiştir. Aynı Kanun'un 629. maddesinde yapılan atıf dolayısıyla mezkûr hüküm limited şirketler için de geçerlidir. Dolayısıyla, sermaye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin sorumsuzluğu esastır. Bununla birlikte, sermaye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin kusurlu olarak kanun ve esas sözleşmede öngörülen

görevlerini yerine getirmemesi ve bundan dolayı bir zararın oluşması halinde anılan kişilerin hukuki sorumluluğu gündeme gelir. Keza Türk Medenin Kanunu'nun 50/3. maddesinde tüzel kişilerin organların, kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumlu olduğu hükme bağlanmıştır.

TTK'da yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu, 'genel sorumluluk' ve 'özel sorumluluk' şeklinde olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Genel sorumluluk kapsamında, anonim şirketlerde yönetim kurulu **üyeleri**, limited şirketlerde müdür/müdürler kurulu üyeleri, kurucular, yöneticiler³ ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar (TTK md. 553/1, 644/1-a).

TTK md. 553 hükmü, esas itibariyle 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 49. maddesinde düzenlenen genel haksız fiil sorumluluğuna dair hükümlerle amaç bakımından benzeşmektedir. TBK md. 49'a göre kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren kişi bu zararı gidermekle yükümlüdür. Söz konusu iki hükmün de amacı kusurlu hareketiyle zarar veren kişinin zarar gören kişiye belirli miktarda ödeme yaparak zararın tazminini sağlamaktır (Özsu, 2021:219). Ancak, yönetim organı üyelerinin sorumluluğundan bahsedebilmek için her şeyden önce sorumluluğun yönetim organı üyelerine isnat edilebilmesi gerekir (Yördem, 2017:26).

Genel sorumluluktan ayrı olarak TTK'da düzenlenen özel sorumluluk halleri ise;

Belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması (md. 549),

³ Yöneticilerin kim ya da kimler olduğu, TTK'da tanımlanmamakla birlikte, öğretilere yöneticilerin, sermaye şirketi adına karar alan ve onu icra yetkisine sahip olan veya imza yetkisi bulunan kişiler olduğu belirtilmektedir. Bu kapsamda Murahhas müdür, genel müdür, genel müdür yardımcılar, ticari mümessil, ticari vekil, CEO, genel koordinatör gibi sıfatları taşıyanlar yönetici kavramı içinde değerlendirilmektedir (Doğrusöz Koşut, 2012:689).

- Sermaye hakkında yanlış beyanlarda bulunulması (md. 550),
- Aynı sermayeye değer biçilmesinde yolsuzluk yapılması (md.551),
- Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vaadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanması (md. 552),
- Genel kurul kararları aleyhine kötü niyetle iptal veya butlan davası açılması (md. 451),
- Bağımsız denetime tabi sermaye şirketlerinin internet sitesi açma ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorunluluğuna aykırı davranılması (md. 1524),
- Birleşme, bölünme ve tür değiştirmede ilgililerin zarara uğratılması (md. 193),
- Hâkim şirket ve bağlı şirket arasındaki hâkimiyetin hukuka aykırı kullanılması (md. 202),

şeklinde sıralanabilir.

4. Yönetim Organı Üyelerinin Hukuki Sorumluluğuna Hâkim Olan İlkeler

TTK hükümleri kapsamında, yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğuna hakim olan ilkeler aşağıda değerlendirilmiştir.

4.1. Kanundan ve Esas Sözleşmeden Doğan Bir Yükümlülüğün İhlal Edilmesi

TTK md. 553 kapsamında hukuki sorumluluğun doğabilmesi için yönetim organı üyelerinin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmiş olmaları gerekmektedir. Bu yükümlülüklerin ihlali mevcut değilse yönetim organı üyeleri hakkında hukuki sorumluluk mevzubahis olmamaktadır. Başka bir anlatımla, hukuki sorumluluğun doğması hukuka aykırılığın

varlığına bağlıdır. Hukuki sorumluluk için gerekli olan bu şart, TBK md. 49'da 'hukuka aykırı bir fiille' ibaresiyle belirtilmektedir.

TTK'nın 553. maddesi kapsamında 'yükümlülük', yönetim organının bir görevi ve/veya yetkisi çerçevesinde, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen hususlardaki yapma ve yapmama yükümlülüklerini ifade etmektedir. Zikredilen hükme göre sorumluluğun doğabilmesi için yükümlülüğün kanundan veya esas sözleşmeden kaynaklanması gerekmektedir. İdari düzenleme ile getirilen yükümlülükler, kanuni bir dayanağa sahip değilse bu kapsamda değerlendirilmez.

Sorumluluğun tespiti bakımından 'yükümlülük ihlali' kavramının ve sınırlarının tespit edilmesi önemlidir. Bu bağlamda, yükümlülük özelliği gösteren görev ve yetkiler, sermaye şirketlerini, ortaklarını ve alacaklıları korumaya yönelik olanlardır (Doğrusöz Koşut, 2012:690).

TTK'da düzenlenen ve yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna sebep olan yükümlülükler ise;

- Özen ve bağlılık yükümlülüğünün (görevlerin tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirilmesi ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğünün) ihlal edilmesi,
- Yönetim organı üyelerinin şirketi temsil ve idareyle yükümlü olmalarından dolayı bu görevlerini gereği gibi yerine getirmemesi,
- Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin TTK md. 375'te, limited şirket müdürlerinin de aynı Kanun'un 625. maddesinde öngörülen devredilemez ve vazgeçilmez görevlerini yerine getirmemesi,
- Yönetim organı üyelerinin rekabet etmeme yükümlülüğünü ihlal etmesi,
- Yönetim organı üyelerinin müzakerelere katılma yasağına aykırı davranması,
- Eşit işlem ilkesine aykırı hareket edilmesi,

- Şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan ve yükümlülük kapsamında bulunan her çeşit iş ve işlemlerin ihlal edilmesi

şeklinde örneklendirilebilir (Bilgili ve Demirkapı, 2013:593).

4.2. Sorumluluğun Kusura Dayanması

Hukuki sorumlulukta kusur, sorumluluğun kurucu unsurudur ve tazminat miktarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, sermaye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için kusurun varlığı şarttır. Eğer ki, yönetim organı üyeleri kusurlu olarak hareket etmemişse sorumluluklarına da gidilemez. O halde, kusur, sorumluluğu sınırlandıran bir unsur niteliğindedir. Bu çerçevede, şirketin sadece zarara uğramış olması, yönetim organı üyelerinin sorumluluğu için tek başına yeterli değildir.

Kusur ise bir kişinin bilerek veya dikkatsizce hukuka aykırı bir fiili işlemesi ve bundan dolayı zarara sebebiyet vermesidir. Kusur, kasıt veya ihmalden oluşmakla birlikte TTK'da sadece kusurdan bahsedilmiştir. Bu durumda kusurun kast veya ihmâl sonucu meydana gelmiş olması önem arz etmemektedir.

TTK'nın ilk halinde yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna ilişkin 'kusur karinesi' kabul edilmişken, 6335 sayılı Kanun'la bu konuda değişikliğe gidilerek 553/1. maddedeki 'kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça' ibaresi madde metninden çıkartılmış ve aynı maddeye 'kusurlarıyla' ibaresi eklenmiştir. Yapılan bu değişiklik, anonim ve limited şirket yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğuna ilişkin kusur karinesi kaldırılarak 'kusurlu sorumluluk' ilkesi benimsenmiştir. Bunun sonucu olarak, yönetim organı üyeleri aleyhine dava açacakların, aynı zamanda bunların kusurlu hareket ettiklerini ortaya koyması gerekmektedir. Zarara sebep olan işlem ya da eylemin yönetim organı üyesinin kusurundan kaynaklandığını ispat yükü ise davacıya aittir (Poroy, Tekinalp,

Çamoğlu, 2014:389). Bununla birlikte öğretide bazı yazılarda, söz konusu değişikliğe rağmen yönetim organı üyelerinin kusursuz olduklarını ispat etmeleri gerektiği, zira yönetim organı üyeleri ile şirket arasında sözleşmesel ilişki bulunduğu ve sorumluluk davasının dayanağını da bu sözleşmenin ihlali oluşturduğu, bunun sonucu olarak davallıların kusursuzluğunu ispatlamalarının lazım geldiği ifade edilmektedir (Bilgili ve Demirkapı, 2013:594).

TTK'da kusurun ispat şekline ilişkin herhangi düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu kapsamda, davacılar 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) hükümleri çerçevesinde ispata dair her türlü delili süresi içerisinde ve usulüne uygun olarak mahkemeye sunabilir. Davacılar ispatını; belge, senet, ticari defter, yemin, tanık, bilirkişi incelemesi, keşif, uzman görüşü yöntemlerinden biri ya da birden fazlası ile yapabilir. Bununla birlikte, kanunen zorunlu olmasa da, yönetim organı üyeleri, ispat yükünü taşıyan davacının iddiasının doğru olmadığı hakkında mahkemeye delil sunabilir. Ancak karşı ispat faaliyeti için delil sunan yönetim organı üyeleri, ispat yükünü üzerine almış sayılmaz (HMK md. 191).

TTK'da anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu belirlenirken dikkate alınan ve kusurun tespitinde önemli bir role sahip olan 'basiretli iş adamı' ölçütü bırakılmış yerine 'tedbirli yönetici' ölçütü getirilmiştir. Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek yükümlülüğü altındadır. Tedbirli yönetici ölçüsü, yönetim kurulu üyesinin kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak 'işadamı karar' verebileceğini kabul etmekte ve riskin bundan doğduğu hallerde üyenin sorumlu tutulmaması esasına dayanmaktadır. Limited şirketlerde ise müdürler ve yönetimle görevli kişiler, görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde, gözetmekle yükümlüdürler. Bu bağlamda,

kusurun tespitinin, anonim ve limited şirketler için öngörülen ölçütler dâhilinde yapılması icap etmektedir.

Öte yandan, TTK'nın 557/2. maddesinde davacının, hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebileceği ifade edilmiştir. Bir hukuki sorumluluk davasında hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirlemektedir. Dolayısıyla, sorumlu tutulacak kimselerin kusur oranlarının ayrı ayrı tespit edilmesi gerekmektedir. Bu durum, ilerleyen bölümlerde açıklanacağı üzere farklılaştırılmış teselsülün bir sonucudur. Getirilen düzenlemenin uygulamasında, zorluklarla karşılaşılması muhtemel olsa da, bu sistem hakkaniyet esasına dayanan ve profesyonel yöneticiyi koruyan bir hukuk düzenini beraberinde getirmektedir.

4.3. Bir Zararın Doğmuş Olması

Sorumluluk hukukunun temel amacı, cezalandırmak değil, gerçekleşen zararı karşılamak, denkleştirmek, yani tazmin ettirmektir. Bu nedenle zarar, tazminat borcunun en önemli unsurunu oluşturmaktadır. Zararın olmadığı yerde hukuki sorumluluk da olmayacağından zarar tazminat borcu için hayati bir unsurdur. Şirket zararı ise şirket aktiflerindeki fiili bir azalma veya umulan kârdan eksilme şeklinde ortaya çıkmaktadır. Yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğuna gidilebilmesi için zararın oluşması şarttır.

Şirket yönetim organı üyelerinin sorumluluğunun müeyyidesi ise tazminattır. Yönetim organı üyelerinin şirkete verdiği zarar, diğer üyelerle birlikte değil de, kişisel eylem ve kararları ile tek başına vermiş oldukları bir zarar ise bu durumda müteselsilen değil, tek başlarına sorumlu olmaktadır. Dolayısıyla, hukuki sorumluluğa ilişkin açılacak bir davada mahkemenin, öncelikle bir zararın bulunup bulunmadığını, zarar mevcut ise bunun 'birlikte verilen zarar' mı, yoksa 'tek başına verilen zarar' mı olduğunu açıklığa kavuşturması;

zararın oluşmasında sorumluluğu bulunmadığı tespit edilen yönetim organı üyeleri hakkında davayı reddetmesi gerekmektedir. Bu arada, kanuna veya esas sözleşmeye aykırı davranış ile ortaya çıkan zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekir.

Diğertaraftan, TTK'da yalnızca şirketin, alacaklıların ve ortakların doğrudan zararlarının tazmini değil, aynı zamanda ortaklar ve alacaklıların şirketin doğrudan zararı sebebiyle dolaylı olarak uğramış oldukları zararların (dolayısıyla zarar/dolaylı zarar) tazmini de düzenlenmiştir (Özsu, 2021:220).

Son olarak, yönetim organı üyesinin zarar verici davranışı nedeniyle, şirketin uğradığı zararın finansal tablolar ve ekleri ile yönetim organı yıllık faaliyet raporu üzerinden tespiti bir ölçüde mümkün olmakla birlikte, ortakların ve alacaklıların uğradığı zararın tespiti her zaman bu denli kolay olmamaktadır. Bu bağlamda örneğin, ortağın şirketten alması gereken alacağın temerrüt faizinin ödenmemesi halinde zararın tespit edilmesi kolay olmakla birlikte, yönetim organı üyelerinin özen borcunu ihlal etmelerinden kaynaklanan sorumluluğun tespiti daha zor olabilmektedir (Seyman, 2020:135; Çamurcu, 2015:52).

4.4. Sorumluluğun Kişisel Olması

TTK'nın sermaye şirketlerinde sorumluluğa ilişkin getirdiği en önemli yeniliklerden birisi, organ sorumluluğunun kaldırılması, yerine tamamıyla yönetim organında görevli olan kişilere dayanan bir sorumluluk türünün benimsenmesidir (Pulaşlı, 2013:629). Nitekim TTK'nın 553/1. maddesinde, hukuki sorumluluk bakımından 'yönetim organı üyeleri' ve 'yöneticiler' özel olarak sayıldığından, bunlar kanundan ve esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde şirkete, ortaklarına ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan bizzat kendileri sorumlu olmaktadır. Görüldüğü üzere, sorumluluk bütün olarak yönetim organına verilmemiş, bireysel olarak yönetim organı üyeleri ve yönetici kapsamına giren kişiler sorumlu

tutulmuştur. Bu çerçevede, şirketler hukukunda sorumluluk kişiseldir ve sorumluluğu gerektiren fiilleri işleyen yönetim organları sıfatını haiz gerçek veya tüzel kişiler sorumludur. O halde, hukuki sorumluluk organ olarak yönetim organına değil, bu organın üyelerine aittir.

Sorumluluğun kişisel olması ise yönetim organları üyelerinin sırf bu görevleri nedeniyle sorumlu olmayacağı, ancak sorumluluğu gerektiren fiiller nedeniyle her üyenin kendi kusurlu fiilinden sorumlu olacağını ifade etmektedir.

Bu doğrultuda olmak üzere, yönetim organları üyeleri arasında tüzel kişinin olması halinde sermaye şirketinin uğradığı zarardan dolayı yönetim organları üyesi tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişi değil, doğrudan tüzel kişi sorumludur. Lakin tüzel kişi yönetim organları üyesi, sorumluluğa sebep olan temsilcisi gerçek kişiye karşı rücu hakkına sahiptir.

4.5. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesinin Geçerli Olması

TTK, yönetim organlarının hukuki sorumluluğunda önemli bir yenilik getirmiştir. İsviçre Borçlar Kanunu'ndan alınan söz konusu yenilik, ETTK'daki genel sorumluluğun tespitinde kusur derecelerini dikkate almayan 'mutlak teselsül' anlayışının terk edilmesi, bunun yerine 'farklılaştırılmış teselsül' ilkesinin kabul edilmesidir (Göktürk ve Can, 2011:249). ETTK'nın yürürlükte olduğu dönemde, yönetim organları üyeleri ortaya çıkan zarardan, müteselsil sorumluluk kapsamında, bu zararın birlikte verilen zarar olup olmadığı dikkate alınmaksızın sorumlu tutulmakta, bu da yönetim organları üyeleri açısından haksızlıklara ve mağduriyetlere neden olmaktadır. İşte bu olumsuzları gidermek ve üyelerin yetki ve sorumlulukları arasında paralellik oluşturmak amacıyla TTK'da farklılaştırılmış teselsül sistemi kabul edilmiştir.

Farklılaştırılmış teselsül sistemine ilişkin olarak TTK md. 557/1'de; *"Birden çok kişinin aynı zararın tazminle yükümlü olmaları halinde, bunlardan*

her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur." denilmektedir. Anılan sistem, müteselsil sorumluların teselsül tavanına kadar, kusurlarına ve somut olay gerçeğine göre zararın tazmin etmeleri anlayışına dayanmaktadır. Bir başka ifadeyle, farklılaştırılmış teselsül, hukuki sorumluluk kapsamında her bir yönetim organları üyesinin sorumluluğunun kusurları nispetinde ayrıştırılması ve vâki zararın oluşumundaki etkisi oranında sorumlu tutulmasını ifade etmektedir. Dolayısıyla, bir davada mahkeme, zararın varlığı ve niteliğini belirledikten sonra yöneticilerin ne oranda sorumlu olduğunu tespit etmektedir. Buna yaparken de, şirketin esas sözleşmesi, iç yönergesi, genel kurul ve yönetim organları kararları ile imza beyannameleri dikkate alınmaktadır.

Bunun yanında farklılaştırılmış teselsül, birlikte zarar veren yönetim organları üyelerinin dış ilişkideki (alacaklı ile borçlular arasındaki ilişkideki) sorumluluklarını düzenlemektedir; yoksa bu kural sorumluların iç ilişkideki (borçluların kendi aralarındaki) sorumluluğu bağlamında rücu düzenlemesi değildir. Farklılaştırılmış teselsülde, müteselsil sorumluluktan farklı olarak, bireysel indirim sebeplerinin dış ilişkide davacıya karşı ileri sürülebilmesine imkan sağlanmaktadır. Bir başka deyişle, sorumluların tazmin borçları, kusurlarının derecesine ve zararın her birine yükletilebilmesi ölçüsüne göre dış ilişkide ayrıştırılmaktadır. Anılan ilke, tazminata ilişkin olarak yönetim organları üyelerinin sorumluluğunu hafifletmiş ve adaleti tesis edici nitelikte olmuştur. Bu bağlamda, farklılaştırılmış teselsül, meydana gelen zarar dolayısıyla zarar verenlerin dış ilişkide alacaklıya karşı bireysel indirim sebeplerini ileri sürülebilmelerine olanak sağlamaktadır.

Diğer taraftan, davacının farklılaştırılmış teselsül hesabını bizzat yapıp, buna göre davayı açma zorunluluğundan kurtarmak amacıyla, TTK'nın 557/2. maddesinde; davacının birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebileceği

hükme bağlanmıştır. Bu durumda davacı 'zararın tamamını' dava edebilir. Bahsi geçen fıkrada ayrıca, hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebileceği ifade edilmiştir. Bu halde davacı, müteselsil sorumluların tazminat borçlarını (dış ilişkide) teker teker tespit etmesini mahkemeden talep edebilir.

Son olarak, ETTK'da sorumluluk davasında müteselsil sorumlular arasındaki rücu düzenleyen bir hüküm bulunmamaktaydı. Hukukumuzdaki bu eksikliği gidermek amacıyla TTK'nın 557/3. maddesinde, birden çok sorumlu arasındaki başvurunun, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirleneceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla mahkeme, sorumluları tespit etmenin yanında, yönetim organı üyelerinin birbirlerine rücu konusunu da açıklığa kavuşturmaktadır.

5. Yönetim Organı Üyeleri Açısından Hukuki Sorumluluk Davası

Sermaye şirketinin uğramış olduğu zararın sorumlulardan talep edilebilmesi, bir başka deyişle aktif dava ehliyeti her şeyden önce doğrudan zarar gören şirket tüzel kişiliğine aittir. Yönetim organı üyesi ile sermaye şirketi arasındaki hukuki ilişki, üyenin genel kurul tarafından seçilmesi ve bu icabı kabul etmesi sonucunda tarafların birbirlerine uygun iradeleriyle kurulur. Bahse konu ilişki sözleşmeye dayandığından şirketin açacağı sorumluluk davası da bu sözleşmeye aykırılık nedeniyle açılmış olmaktadır (Çamoğlu, 2010:114-115; Pulaşlı, 2009:35).

Ancak, şirketin dava açmada ihmalkârlığı veya sorumluların şirkete hâkim olmaları sebebiyle davanın şirket tarafından açılmaması ihtimaline karşın kanun koyucu dava açma hakkını şirket tüzel kişiliği yanında her bir pay sahibine de tanımıştır. Zira şirketin malvarlığını azaltan her eylem, payları oranında pay sahiplerini de etkilemektedir. Bu kapsamda, şirketin uğradığı zararın tazminini pay oranı ne olursa olsun her bir ortak isteyebilir.

Bu arada, ortakların açacakları sorumluluk davasının usul ve esasları, 'şirketin faaliyette bulunmasına' ve 'iflas halinde olmasına' bağlı olarak farklılık göstermektedir. Ortaklar sorumluluk davasını, şirket faaliyetlerine devam ediyorsa TTK'nın 555. maddesine, iflas halinde ise aynı Kanun'un 556. maddesine göre açabilir. Her iki durumda da ortaklar; tazminatın kendilerine verilmesini talep edemezler, dava sonunda hükmolunacak tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler. Keza şirket bakımından 'doğrudan zarar', ortaklar açısından ise 'dolaylı zarar'dır (Karahana ve Koşut, 2012:757). Bununla birlikte, ortaklar şirketin uğramış olduğu tüm zararın tazminini isteyebilir. Bir başka ifadeyle, talep edilecek tazminat miktarı, ortağın kendisine düşen zararın miktarı değil, şirketin gördüğü zararın tamamıdır.

TTK, şirket alacaklılarına ise sadece şirketin iflâsı halinde sorumluluk davası açma hakkı tanınmıştır. Zarara uğrayan sermaye şirketinin iflâsı halinde, tazminatın şirkete ödenmesini isteme hakkını şirket alacaklıları da haiz olmakla birlikte, ortakların ve şirket alacaklılarının istemlerinin önce iflas idaresi tarafından ileri sürülmesi gerekir. İflas idaresi sorumluluk davası açmadığı takdirde ise her ortak veya şirket alacaklısı mezkûr davayı ikame edebilme hakkına sahiptir (TTK md. 555-556).

Öte yandan, ETTK'ya göre yönetim organı üyeleri aleyhinde hukuki sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurulun bu yönde karar alması veya şirket sermayesinin en az onda birini temsil eden ortakların dava açılması yönünde oy kullanması gerekli iken, TTK'da anılan davanın açılabilmesi için genel kurulun bu yönde bir karar alması gerekip gerekmediği açık bir şekilde düzenlenmemiştir. Buna karşın Yargıtay'ın bu konuda istikrar kazanmış görüşü, TTK'da yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna ilişkin ETTK'nın 341. maddesi gibi açık bir düzenleme olmamakla birlikte, TTK'nın 408/1, 553/1 ve 479/3-c maddelerindeki düzenleme karşısında

sermaye şirketlerinin yönetim organı üyeleri hakkında sorumluluk davası açılabilmesi için şirket genel kurulunda karar alınmasının gerekli olduğu, böyle bir kararın varlığının dava şartı olduğu ve mahkemece kendiliğinden gözetilmesi gerektiği, fakat mezkûr yöneme uyulmamasının davanın hemen reddi sonucunu doğurmayacağı, bu yönde bir genel kurul kararı sunulmamışsa söz konusu eksikliğin tamamlanabilir dava şartı niteliğinde olduğu ve bahsi geçen eksikliğin giderilmesi için HMK'nın 54. maddesi uyarınca davacıya uygun süre verilmesi gerektiği yönündedir (Yargıtay 11. H.D.'nin 23/09/2019 tarihli ve E.2018/4755, K.2019/5675 sayılı; 13/10/2016 tarihli ve E.2016/1271, K.2016/8111 sayılı; 02/06/2016 tarihli ve E.2015/7487, K.2016/6166 sayılı; 09/02/2016 tarihli ve E.2015/3371, K.2016/1194 sayılı; 17/12/2015 tarihli ve E.2015/560, K.2015/13614 sayılı; 30/09/2014 tarihli ve E.2014/5386, K.2014/14890 sayılı kararları).

TTK'nın 561. maddesi uyarınca yönetim organı üyelerine karşı hukuki sorumluluk davası, şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açılabilir. Keza yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna ilişkin dava mutlak ticari dava niteliğinde olduğundan, anılan hüküm uyarınca sorumlular aleyhine açılacak davalarda görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesi, yetkili mahkeme ise şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi olmaktadır. Ancak, TTK md. 561'de yer alan 'dava açılabilir.' ibaresi gereğince bu hükümde öngörülen davanın şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabileceğine dair yetki kesin yetki niteliğinde değildir. HMK'nın 6. maddesi uyarınca genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi olduğundan yönetim organı üyelerinin yerleşim yerinde de dava açılması mümkündür (Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, 2014:401).

Davada husumet ise şirket tüzel kişiliğine yöneltilir. Yönetim organı üyelerinin şirketin

kusurlu hareketleriyle zarara uğrattığını ispat yükü ise davacılara aittir. Anılan Kanun'un 1521. maddesi gereğince bu davalarda basit yargılama usulü uygulanır. Sermaye şirketleri aleyhine açılan davalarda şirketi kural olarak yönetim organı temsil etmektedir. Ancak, yönetim organı üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması halinde şirket kim temsil edecektir? Bu durumda, açılan dava eski yönetim organı üyeleri hakkında ise şirketin yeni yönetim organınca temsil edilmesi, dava mevcut yönetim organı üyeleri hakkında açılmışsa mahkemece şirkete bir kayyım tayin edilerek sorumluluk davasının kayyım tarafından takip edilmesi gerekmektedir.

Yeri gelmişken belirtelim ki, belli sebeplerin varlığı halinde yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu sona ermektedir. Hukuki sorumluluğu son erdiren sebepler ise; yönetim organı üyelerinin genel kurulca ibra edilmesi,⁴ zararın ve sorumlunun öğrenildiği tarihten itibaren iki ve her halde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıllık zamanaşımı süresinin dolması,⁵ kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görev veya yetkinin kanuna dayanılarak başkasına devredilmesi,⁶ hukuki sorumluluk gerektiren usulsüz ve yolsuzlukların yönetim

⁴ İbra, sermaye şirketinin, meydana gelen zararlardan dolayı yönetim organı üyelerinin sorumluluğunu dava etmeyeceği anlamına gelmektedir. Yönetim organı üyeleri hakkında ibra kararına alma yetkisi, genel kurula aittir. TTK, bir genel kurulun aldığı ibra kararını, zamanaşımı süresi içinde bir diğer genel kurulun kaldırmasını engellemek amacıyla, "ibra kararının genel kurul kararıyla kaldırılamayacağı" kuralını getirmiştir (TTK md. 558/2). Ancak bu hüküm, ibranın da aynı zamanda bir genel kurul kararı olması nedeniyle, söz konusu karara karşı iptal davası açılmasına engel değildir (Tekinalp, 2013:413). Şirket genel kurulunun yönetim organı üyeleri hakkında almış olduğu ibra kararını, şirket ile ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan ortakların dava hakkını kaldırır. Ayrıca, diğer ortakların dava hakları, ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.

⁵ TTK'nın 560. maddesinde, "Sorumlu olanlara karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanunu'na göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına da bu zamanaşımı uygulanır." denilmektedir.

⁶ TTK'nın 553. maddesinin ikinci fıkrasında, "Kanun'dan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar." hükmü yer almaktadır.

organı üyelerinin kontrolü dışında gerçekleşmesi,⁷ yönetim organı üyesinin kusursuz olduğunu ispat etmesi şeklinde sıralanabilir.

6. Sonuç

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında kurulup faaliyet gösteren anonim ve limited şirketlerin ve dolayısıyla sermaye şirketlerinin idare ve temsil organı yönetim organıdır. Yönetim organı sıfatıyla, anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde de müdürler, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir. Hem mezkûr Kanunda hem de ilgili diğer kanunlarda şirket yönetim organına önemli görev ve yetkiler verilmiş, buna mukabil ağır yükümlülük ve sorumluluklar da yüklenmiştir.

Yükümlülüklerin ihlali halinde sermaye şirketlerinin yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluğu TTK'da genel ve özel sorumluluk olmak üzere iki şekilde düzenlenmiştir. Genel sorumluluk kapsamında yönetim organı üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olmaktadır. Söz konusu şartların varlığı halinde yönetim organı üyeleri hukuki sorumluluk (tazminat) davasına muhatap olabilmektedir.

Sermaye şirketlerinde sorumluluk hukuku, belli ilkelere dayanmakta olup, bu ilkeler; yönetim organı üyelerinin kanundan ve esas sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü ihlal etmiş olması, sorumluluğun kusura dayanması, yükümlülüğün ihlali sonucunda bir zararın doğması, sorumluluğun kişisel olması ve farklılaştırılmış teselsül ilkesinin geçerli olması şeklinde sıralanabilir. Bahsi geçen ilkelerin

varlığı, yönetim organı üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için önemli ve gereklidir.

Şirketin uğradığı zararın tazminini isteme hakkı ise şirket ve her bir ortağa aittir; şirket alacaklıları ise ancak iflas halinde dava açabilir. Birden fazla yönetim organı üyesinin aynı zararı tazminle yükümlü olması halinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olurlar.

Sermaye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlu olarak ihlal etmelerinden dolayı ortaya çıkan zararlardan sorumlu kılınabileceklerini bilmeleri ve hukuki sorumluluk doğuran fiil ve hareketlerden özenle kaçınmaları menfaatlerine olacaktır.

Kaynakça

- Akdağ Güney, N. (2008), Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2013), Şirketler Hukuku, Bursa, Dora Yayınları.
- Çamoğlu, E. (2010), Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Ankara, Vedat Kitapçılık.
- Çamurcu, E. (2015), Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Dinç, S. (2016), "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Hâlleri", Ankara Barosu Dergisi, 74(4), 139-175.
- Doğrusöz Koşut, H. (2012), "Anonim Ortaklık Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu (TTK m. 549 - 563)", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 18(2), 683-696.
- Göktürk, K. ve Can, M. Ç. (2011). "Farklılaştırılmış Teselsülün -Özellikle- Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(2), 247-283.
- Karahan, S. ve Doğruöz Koşut, H. (2012), Şirketler Hukuku, Konya, Mimoza Yayınları.
- Özsu, G. (2021), Ekonomik Bir Bütünlük Olarak Şirketler Topluluğunda Hukuki Sorumluluk, Ankara, Adalet Yayınevi.

⁷ TTK'nın 553. maddesinin üçüncü fıkrası, "Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekece gösterilerek geçersiz kılınamaz." hükmünün amirdir.

- Poroy, R., Tekinalp, Ü. ve Çamoğlu, E. (2014), Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Pulaşlı, H. (2013), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, H. (Mart 2009), “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Mütessesil Sorumluluğu”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 25(1), 27-63.
- Seyman, S. (2020), Anonim Şirket Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu, Ankara, Adalet Yayınevi.
- T.C. Mülga Yasalar (07/06/1956). 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı).
- T.C. Yasalar (08/12/2001). 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (24607 sayılı).
- T.C. Yasalar (04/02/2011). 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (27836 sayılı).
- T.C. Yasalar (04/02/2011). 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (27836 sayılı).
- T.C. Yasalar (14/02/2011). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu. Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı).
- T.C. Yasalar (30/06/2012). 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Ankara: Resmi Gazete (28339 sayılı).
- Tekinalp, Ü. (2013), Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Ankara, Vedat Kitapçılık.
- Yargıtay 11. H.D.’nin 23/09/2019 tarihli ve E.2018/4755, K.2019/5675 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.’nin 13/10/2016 tarihli ve E.2016/1271, K.2016/8111 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.’nin 02/06/2016 tarihli ve E.2015/7487, K.2016/6166 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.’nin 09/02/2016 tarihli ve E.2015/3371, K.2016/1194 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.’nin 17/12/2015 tarihli ve E.2015/560, K.2015/13614 sayılı kararı.
- Yargıtay 11. H.D.’nin 30/09/2014 tarihli ve E.2014/5386, K.2014/14890 sayılı kararı.
- Yavuz, M. (Eylül 2020), “Türk Hukukunda Hakimiyet Sözleşmeleri”, Gümrük ve Ticaret Dergisi, 7(21), 44-53.
- Yördem, Y. (2017), Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklaştırılmış Teselsül İlkesi, Ankara, Seçkin Yayıncılık.